

Az állatvilág titkai

Gólya

Ki nem állhatom a beszélő állatokat. Azt képzelik, okosabbak nálunk. Úgy gondolják, állati létformájukban természetszerűleg otthon vannak, és mivel beszélni is tudnak, az emberi dolgokkal is tisztában vannak. Duplán tájékozottak.

Az öreg gólyát nem is beszéde miatt találtam először érdekesnek, hanem a helikopterező tudása miatt. Egy használaton kívüli, öreg gyárkéményen volt a fészke, és a kémény tövétől függőlegesen fel tudott emelkedni odáig. Hatalmas fizikai erőt igényel a mutatvány, és a gólya még mintha kérkedett is volna vele. Nagy suhogással, szárnycsapkodással felszállt kissé a fészek fölé, és ott kicsit még helyben lebegett, mint egy óriáskolibri, mielőtt landolt volna. Párja nem volt, nem is foglalkozott már a költéssel, de a fészket megtartotta.

Számolni is tudott úgy hatig-hétig, ráadásul több nyelven is. Magyarul helyesen mondta a számokat hétig, németül viszont a *fünf* után mindig *siebt* mondott. Horvátul nem tudok.

Nem én kerestem a kapcsolatot, ő lépett oda hozzám. Azt hiszem, onnan a magasból sok mindent kifigyelhetett, rólam is sok mindent tudott.

Úgy tudom, szeret énekelni – szólított meg. Tartózkodóan bólintottam, mert nem tudtam, hová akar kilyukadni. Csak nem fogja velem elénekeltetni a gólya, gólya gilicét?

Hallottam múltkor a koncertjüket – bökött elismerően a csőrével a törött ablakú templom felé, de aztán más tárgyra tért.

Kevés a csapadék idén. Hó szinte nem is volt – magam itthon is maradtam a télen –, a tavasz meg csontszáraz. A bóbicék nem is költöttek: nézze meg, május van, és fiókanevelés helyett csapatban ütik el a napot.

Valóban, nekem is feltűnt, nem normális az idei ügymenet.

Nézze, kiszáradóban a rét, gyík még csak akad-akad, de béka alig van. Hová vezet ez?

Valami együttérzőt akartam mondani: a globális változások, ugye, megviselnek mindannyiunkat. Roppantul sajnálom, maguk, nemzeti madaraink, a fecskékkel együtt, nehéz helyzetbe kerültek.

Az öreg gólya csak legyintett. Megoldjuk valahogy, vannak helyettesítő táplálékok, és az emberek is kedvesek. Hanem idefigyeljen – fordult közelebb –, nem tudom, látta-e, a kócsagok egyre inkább ott hagyják a tavakat. Kijönnek a mezőre, rétre, ott szobroznak. Nem tudok úgy sétálgatni, hogy beljűk ne botolnék. Először csak egy-kettő, aztán most már egész csapatra való ott leselkedik.

Valóban, úgy látszik, elszaporodtak, egyre több van belőlük – próbáltam egyetértő lenni, de nem értettem a problémát.

Igen, a természetvédelem sikere – helyeselt a gólya. Szép dolog – lenne, ha megmaradnának a helyükön. De rájöttek, hogy halfogás helyett egyszerűbb pockot csőrre tűzni, különösen ezekben a száraz időkben. Tíz falatból jó ha egy a hal, a többi pocok. A mi pockunk, a mi rétünkön. A mi hagyományaink.

Jut mindenkinek – próbáltam elsimítani az ügyet.

Jut, persze – mondta –, de meggyőződésmentesen. Aztán ott vannak a szürke gémei. Nem éppen az IQ-jukról híresek, de ahhoz van eszük, hogy kövessék a kócsagokat – szólt most már leplezetlen indulattal a gólya. Feneketlen a bendőjük, és még rendes fészket se csinálnak, de szaporodni, azt tudnak!

Szóval innen fúj a szél – gondoltam. Szövetségést keres a halszagú rokonság ellen. Vagyis az a baj, hogy egyre kevésbé halszagúak, és többet kell sétálni a réten a jóllakáshoz, nem lehet úgy válogatni a kövér pocok között, mint a régi szép időkben.

Sajnálom a gólyákat, mert tényleg közel állnak a szívemhez. A gémei egyáltalán nem a kedvenceim. De hát a változó kor... A történelem kerekét nem lehet visszaforgatni. Most kezdjek el papolni az evolúcióról, az alkalmazkodásról?

Mit tehetek én? Már egy éve nem vagyok tagja az Elnökségnek, kiszolgáltam a két ciklust, és ezt bizonyára a gólya is tudja. Talán azt hiszi, van még befolyásom, megvannak a kapcsolataim, pedig örülök, hogy hátat fordíthattam az egésznek.

Valami biztatót kellene azért mondani, mielőtt eltávoznék.

Meglátom, mit tehetek – mondtam.

Ölyv

Van respektje ennek a Hijjnek. Amikor más még nem is kapigálja, hogy változnak a dolgok, ő már osztályozza, magyarázza, indokolja a trendeket.

Mi, egerészölyvek, meglehetősen szűk érdeklődésűek vagyunk – mondja Hijj. Van pocok vagy nincsen pocok – ez itt a kérdés, ami mindnyájunkat foglalkoztat. Na jó, tavasszal minket is elkap a hév, párválasztás, nászrepülés, kotlás, fiókanevelés, de aztán nyárra visszatérnek a dolgok a rendes mederbe, és már csak az étlapot lapozgatjuk: pocok, egér, hörcsög, esetleg egy béna fácán.

Bár vannak szűk évek, ki kell csak böjtölni őket, és megint jön a bőség. Nem kell hozzá más, mint éles szem, erős karom, kampós csőr. És persze semmi meggondolatlanság, ösztöneink jól működnek. Ezek társadalmunk stabilitásának alapjai.

És most van valami, ami megrengetheti ezt a stabilitást, erről fog most Hijj beszélni.

Hijj előadásának címe: „Vadásztechnikák, avagy fajunk alkonya (?)”. Úgy látszik, fontosnak tartotta, hogy egy kérdőjel kerüljön a végére.

Nagyjából meg is telt a lelátó, nyolcas sorokban telepedtek az ölyvek az ülőfákra. Az első sorokban volt némi tuszkolódás a jobb helyekért, de aztán lenyugodott a társaság.

Hijj rögtön a közepébe vágott. Felvetített egy képet egy helyben, mintegy húsz méter magasan szitáló ölyvről, majd melléje egy másikat egy gátoldalban, a fűben álldogáló példányról. Íme, előadásom alapvetése: baloldalt a klasszikus vadásztechnika, helyben lebegés, a zsákmány bemérése, lecsapás. Jobboldalt pedig az új módi: a földön várakozni a pocoklyuk mellett, ugrásra készen.

Tanácsstalanul morajlottak a nézők. Mi lesz ebből?

Hijj folytatta. Azt hiszem, mindannyian észrevettük, hogy terjed az új módi, különösen a fiatalok között. Divathóbort – legyinhetnek egyesek, de én hosszú távú következményeket látok. Azonban mielőtt erre rátérnék, hasonlítsuk össze a két vadásztechnikát, vizsgáljuk meg az előnyöket és hátrányokat!

A klasszikus módszerrel, a szitálással nyilvánvalóan nagy terület látható be, pontos egérleltár készíthető a mezőről. Az evolúció úgy alakította szemünket, hogy a magasból is mindent élesen láthassunk. Kiválasztjuk a legvigyázatlanabb és legkövérebb pockot, aztán zuhanórepülésben lecsapunk. Az áldozat csak az utolsó pillanatban észlel bennünket, ha egyáltalán van ideje felfogni, mi történik.

Az első sorokban ülő idősebb ölyvek egyetértően összenéztek, bólogattak. Jól beszél.

A földön leskelődve viszont jóval kisebb területet láthatunk be, jószerivel egyetlen pocoklyukra koncentrálunk. Onnan pedig vagy kijön a pocok, vagy nem. Ha ki is jön, a talajszinten esélye van rá, hogy meglássa a ragadozót, és azonnal visszaforduljon. Ritkább és bizonytalanabb a kapás tehát.

Helyeslő moraj hallatszott, megint csak inkább az első sorokból. Hátról valaki szólani akart, de kapott egy szárnylegyintést, és inkább csöndben maradt.

Akkor miért terjed mégis ez az új vadászmódszer? – kérdezhetjük. Ennek egyetlen oka van: kisebb az energiabefektetés. A magasban szitálás energiaigényes mutatvány, a földön ücsörögni viszont nem igényel semmi erőlködést.

Lustaság! – kiáltotta Hijj a második sorból.

Fél egészség! – rikkantotta egy fiatal valahonnan hátulról.

Hijj rendületlenül folytatta. Számításaim szerint a két módszer nagyjából ekvivalens. A szitálás hatékonyabb, de sok energiát fogyaszt, a lesben állás kevesebbet hoz a konyhára, de nincs is annyi energiára szükség. Akkor semmi probléma (?) – legalábbis rövidtávon. Van most kérdés? – állt meg egy pillanatra Hijj az előadásban.

A hátsó sorokban Hijj szólásra nyújtózkodott, de megint kapott egy nyaklevest egy nagy termetű tojótól, úgyhogy inkább csöndben maradt.

Akkor hát mi is a gond? – folytatta Hijj. Hát az, hogy – ahogy a nagy Hijj is megmondta – amit nem használunk, az nem is fejlődik. Fajunkra a széles váll, izmos szárny a jellemző, tessék csak megnézni daliás öregjeinket – mutatott széles mozdulattal az első sorokra, ott szerény köhécselést kiváltva. De nézzük csak meg a fiatalokat – és ez nem afféle „bezzeg az én időmben” káromlás –, egyre jellemzőbb a csapott váll, ernyedtt szárnyizmok, lógó evezőtollak! És van, akinek még tetszik is ez a laza tartás! Ismerek olyan, már ivarérett (!) hímet, aki még egyszer sem szitált életében, talán nem is lenne képes rá!

Határozott felháborodás az első sorokból, pisszegés és fejrázás a hátsókból, puffogó zaj néhány ingerült szárnyösszezapás nyomán.

Hijj csitítólag nyújtóztatta ki szárnyait: önmagában nincs ebben semmi rossz, a dolgok változnak, a divatok jönnek-mennek. Tulajdonképpen a régmódi szitálásra nincs is szükség. Globális felmelegedés van, könnyű termiket találni, ami felrepít, és az enyhe telek miatt bőségesen van pocok, jól megélünk a földön ücsörögve is.

A zsvaj egyre erősödött a nézőtérben, a hallgatóság láthatóan megosztott volt, ki-ki a saját nézőpontját osztogatta szomszédjainak, kisebb csőr- és szárnyvagdalkozások is előfordultak a vita hevében.

Hijj megint csavart egyet a dolgokon. Felemelte hangját, túlharsogva a zsvajt, el is csendesültek a nézők. Azt mondom tehát, minden rendben van – de csak látszólag! Mert mi van, ha fordul a kocka, ha jön a lehűlés, ha megfogyatkoznak a pocokok? Itt állunk majd mi csapott vállú,

szárnyaszegett ölyvek, és várjuk, hogy a csőrünkbe ugorjon a sült egér? Ugye akkor jól jönne a klasszikus tréning, a szítalási képesség!

Nos, ezért vagyok borúlátó, és ezért van a címben a kérdés: vajon ez az új vadásztechnika fajunk alkonyát vetíti előre?

Az elgondolkodás csöndje ülte meg hirtelen a nézőteret.

Van kérdés? Tessék, Hijj!

Egyszerre három Hijj emelkedett szólásra a hátsó sorokból. Nem az a Hijj, meg nem az, hanem ott középen – próbált rendet tartani Hijj.

Azonban az első sorban egy vaksi öreg azt hitte, órá mutatnak, és felemelkedve elvijjogta magát: én azt mondom, tisztelet a tapasztalatnak, tisztelet az öregeknek. Ami bevált, azon nem szabad változtatni, ez őseink üzenete!

Hijj bólintott, aztán most már határozottabban mutatott középre, tessék!

A középső Hijj, nem törődve a tojó hátbavágásaival, éles hangon kezdett érveibe:

Az evolúciót nem lehet megállítani! Az nem érv, hogy régen így szoktuk, meg úgy szoktuk! Tessék tudomásul venni, hogy a dolgok változnak, és mi is változni akarunk.

Újra felharsant a zsvaj, felháborodott hangok előlről, egyetértő harsogás hátulról. Hijj folytatta.

Úgyse lesz megállás ebben a felmelegedésben, ha meg megint jön valami változás, az legyen a következő generáció gondja. Le fajunk előítéleteivel, éljen a haladás!

Na, erre tört csak ki igazán a vita. Ki ez a szemtelen fiatal? – kérdezgették egymás közt az öregek. Hát Hijj – szólt a válasz, de közelebbit senki nem tudott mondani.

Ekkor szólásra emelkedett a jobb szélről Hijj, egy excentrikus fiatal.

Bocsánat, hogy kicsit félreviszem a vitát, de közben támadt egy ötletem. Mennyi kavardás van abból, hogy mindenkit Hijjnek hívnak. Mindjárt segítené az eligazodást, ha mondjuk a hímeiket Hijjnek, a tojókat Hejjnek hívnánk.

Többen felcsattantak a merész javaslat hallatán.

Az ivaréretleneket meg talán Hujjnak!? – kiáltott közbe valaki gúnyosan.

Úgy van! – kapott a szón a felszólaló, sőt, kiegészíthetnénk ezt azzal...

Na, itt szakadt el a cérna egyesekben. A zsvaj tetőfokára hágott, pár öreg súlyos szárnyverdeséssel felszállt, és szétterpesztett karmokkal szítálni kezdett a fiatalok sorai felett, azok meg hanyatt vágták magukat a földön, az ég felé nyújtott karmokkal várva a támadást. Egynémely tojó izmos pofoncsapásokkal próbálta párját kiszakítani a tömegeből, és hazafelé taszigálni, nem sok sikerrel. Összeugrások, szárnycsattogtatások, karmolások, csak úgy szálltak a tollak. Végleg elszabadultak az indulatok.

Hijj persze ekkor már messze járt. Észrevétlenül elhagyta a színpadot hátrafelé, könnyed suhanás után meglovagolt egy jó termiket, és közben jártatta az agyát. Nem is rossz, amit ez a fiatal mondott, érdemes tovább gondolni. Mindjárt csökkenne a káosz, s hatékonyabbak lehetnének a kommunikációban, ha a tojókat és hímeiket, no meg az ivaréretleneket egyszerűen meg tudnánk

különböztetni. Hijj, Hejj és Hujj. A Hujjokon sokszor még nem látszik, tojó vagy hím lesz belőlük, így lehetne kettős nevük: Hujj-Hejj vagy Hujj-Hijj. Nem is hangzik rosszul. Tovább száguldott az agya, még merészebb ötleteket ontva: miért ne lehetne mindenkinek akár egyéni neve? Például Hijj ivaréretlen lánya lehetne Hijj-Hujj-Hejj!

Most azonban kénytelen volt leállítania magát, mert éhes lett. Kicsit szitált a rét felett, kinézett egy pocoklyukakban gazdag négyzetmétert, és leszállt a gátoldalba kicsit leselkedni. Az evolúciót nem lehet megállítani.

Ürge

Mi egyáltalán nem találjuk szórakoztatónak az életet. A Nemzeti Park kihelyezett fölénk egy táblát, amin szó szerint ez áll: „A kerecsensólyom kedvenc tápláléka az ürge.”

Egyik ismerősöm távoli vidéken lakott, és ott is volt egy tábla. És mit gondol, mi állt rajta? „A parlagi sas kedvenc tápláléka az ürge.”

És vajon hogyan került hozzánk a távoli vidéken lakó ismerős? Kilakoltatták! Csapdával befogták, sötét dobozba zárták, száz kilométereken keresztül étlen-szomjan zötyögtették, aztán közénk eresztették vérfrissítésnek. Amikor már úgyszólván zsúfoltan vagyunk, többen osztozunk egy-egy ürege, és tarrá rágjuk a füvet. Neki meg ott kellett hagyni a kényelmes, jól berendezett otthonát, minden összegyűjtött tartalékát!

Panaszkodik, panaszkodik itt nekem, én meg közben töröm a fejem, hogy hol is láttam már. Ismerem én ezt az ürgét, ebben bizonyos vagyok. Megvan, még a rendszerváltás előtt, a földalatti mozgalomban találkoztunk.

Zsákmányállat! Így hívnak bennünket, az ürgék népét. Miféle lealacsonyító kifejezés! Mi csak zsákmányunk vagyunk jók? A réteken a gazokat sakkban tartjuk, a talajt lazítjuk, és még a húsunk is finom (különösen pörköltnek) – bár ez utóbbit nem hangsúlyoznám. Kérem én, a kerecsensólyom vajon milyen hasznot hajt, miért olyan értékes, hogy mi, az ürgék dolgos, családszerető népe zsákmányául szolgáljon? Evett már valaki kerecsensólymot? A parlagi sasról meg ne is beszéljünk, mert az még a nyulat is elfogja.

Kérem én: mi ez a faji megkülönböztetés? Tudjuk a helyünket a táplálékláncban, de egyenlő feltételeket követelünk! Aminek tolla van, az értékesebb, mint a szőrös állat? Csak azért becsülik többre a sólymot meg a sást, mert magasan repülnek, mi szerencsétlenek meg a földet túrjuk? Nevetséges.

Emlékszem erre az ürgére, amolyan lóti-futinak alkalmaztuk a mozgalomban, és szívesen is jelentkezett a feladatokra. Nem volt ennek egyetlen eredeti gondolata sem, egyszerű lélek, de megbízható volt, mindenki kedvelte. Honnan jött most ez a hirtelen öntudatra ébredése?

Úgy érzem – folytatta – kipécézték bennünket, rágcsálókat. Fair bánásmódot követelünk.

Mit lehetne tenni? – tanácstalankodtam.

Szüntessék be a ragadozómadarak ajnározását! Éljen meg mindenki, ahogy tud, extra segítség nélkül. Aki életrevaló, aki tud alkalmazkodni, az boldogulhasson, ne legyen ilyen mesterséges beavatkozás a természet rendjébe. Vagy ha nem akarnak lemondani a pályázati pénzekről, kapjunk mi is ugyanolyan támogatást, mint a madarak! Értem ez alatt nem csak az ürgéket, hanem általában a rágcsálókat – tette hozzá, mintegy mellékesen magyarázkodva.

Ahá, szóval ebből a lyukból fúj a szél! A rágcsálók úgy általában...

Most már értem, hogyan okosodott meg ez az ürge. A hörcsög oktatta ki. Az ürgének ugye jobb a híre, mindenki kedveli, a hörcsögöt viszont agresszív és kapzsi állatként tartjuk számon. Előtérbe tolni az ürgét, járja ki ő a kedvezményeket – ügyes PR-fogás!

Nyugodjon meg, lesz a rágcsálókra is, és különösen az ürgékre – hangsúlyoztam – gondja a hatóságnak. Még ha vannak is preferenciák, mindenki tudja, hogy szükség van rájuk is. Az Egyetemen például már külön tenyésztési program indult az érdekükben. Ami pedig a valóban inkorrekt zsákmányállat kifejezést illeti, megpróbálom levetetni a táblákról.

Az ürge nem látszott meggyőzöttnek. Ja, tenyésztési program – mondta lebiggyesztve pofazacsokóját. Fütttyentett egyet, és eltűnt a lyukban.

Én is mérges lettem. Bosszantó, hogy igyekszem igazságos lenni, meghallgatok mindenféle állatot, közbenjárom értük, ezek meg csak elégedetlenkednek.

Egyébként megnéztem, a Nemzeti Park tábláján nem csak az ürge szerepelt, mint kedvenc táplálék. Fel volt sorolva az egész lobbistársaság: ürge, hörcsög, mezei nyúl.

Patkány

Én tudom ám a titkát! – mondta a patkány mellém oldalogva. Na, ez érdekes, mert én magam sem tudom a titkom. Honnan tudhatná akkor a patkány? Persze a patkány okos állat, hátha mond valamit, amire érdemes odafigyelni.

Jó megfigyelő vagyok – mondta a patkány –, fiatal koromban laborpatkány voltam, labirintus-kiképzést is kaptam, s mondhatom, meglehetősen jó eredményeket produkáltam.

Régóta foglalkoztat a kérdés, hogy miért okosabb az ember, mint az állat. Mert kétségtelen, hogy okosságban az ember viszi a prímet. Beható tanulmányokat folytattam, megfigyeltem, mérckéltem, osztottam-szorítottam, és úgy vélem, rájöttem valamire.

Nocsak, ez érdekesnek ígérkezik, hiszen a kérdés nekem is kedvenc kutatási témám.

Mondja csak! – bízattam.

Szóval nézzük először kizárásos alapon. Van az embernek négy végtagja, törzse, feje, agya, két szeme, két füle. Számtalan állatnak ugyanígy. Ha mélyebbre ásunk, a két vérkör, az idegpályák, az immunrendszer, a genetikai kód – úgyszólván semmi különbség!

Belátom, nincsen semmi drámai egyediség kvalitatíve, magam is úgy találtam, de kvantitatíve... – próbáltam közbeszólni.

A patkány azonban, ügyet sem vetve rám, folytatta.

Hosszas kutatással azonban sikerült valamit találnom – mondom, jó megfigyelő vagyok –, ami egyedül az ember sajátossága.

Itt kis hatásszünetet tartott, majd kivágta az adu ászt.

Az ember élete nagyjából felét függőleges, felét meg vízszintes orientációban tölti! Kilencven fokban elforgatva – nézett rám diadalmasan. Függőlegesen aktív, vízszintesen passzív.

(Úgy hangzik, mint egy keresztretjtvény – gondoltam.)

Ezt át kell gondolnom – adtam hangot meglepetésemnek.

Gondolkodjon csak nyugodtan. Az állatok többsége vízszintes helyzetben tölti az életét, de persze vannak olyanok, amelyek függőlegesen, például a csikóhal vagy a koala. A két helyzetet azonban nem keverik, legfeljebb esetlegesen. A madarak persze szállnak fel-alá meg horizontálisan is, időnként leülnek, de alapvetően a tartásuk vízszintes.

Jó-jó, még ha így is van, ez csak korreláció, nem ok-okozati összefüggés. Mi köze lehet a test orientációjának az okosságához?

Nem is állítottam, hogy tudom a mechanizmust. Egyszerűen csak találtam egy meggyőző különbséget, és ez további kutatásokért kiált – jelentette ki magabiztosan a patkány.

A denevér! – kiáltottam fel. Mi van a denevérral? Nem túl okos, és az is élete felét vízszintesen repülve, másik felét függőlegesen lógva tölti.

Igen, ez nekem is megfordult a fejemben – mondta kissé bizonytalanul a patkány. Úgy vélem, figyelembe kell venni más faktort is, hogy az aktív-passzív állapot itt fordítva van: a denevér vízszintesen aktív, és függőlegesen passzív. Vagy, alternatívaként, a függőleges állapotban a fej fent van-e, vagy lent – talán ez is számít.

Így már veszített valamit attraktív egyszerűségéből a teória, és ezt a patkány is érezte.

Dolgozom még rajta – mondta, és elfordult, mint akinek valami más dolga támadt.

Én még jártattam az agyamat.

És mi van a pingvinnel? – kiáltottam utána.

Mondom, dolgozom még rajta – vetette vissza a válla fölött a patkány, és bemászott egy lyukba.

Medve

Ne szaladjon el! – szólt rám hátulról egy medve az erdőben.

Eszemben sincs – válaszoltam –, tudom, hogyan kell viselkedni, ha medvével találkozik az ember. Semmi esetre se szaladjunk. (Higgadtan válaszoltam, pedig valójában halálra voltam rémülve.)

Akkor jó – sóhajtott a medve.

Diskuráljunk kicsit, olyan ritkán van alkalmam panaszkodni! – szólt a medve közelebb lépve.

Rendben, hát mi a baja? – kérdeztem. (Legszívesebben azonnal ott hagytam volna, de nem akartam udvariatlan lenni, mert még feldühítem a viselkedésemmel.)

Túl nagy vagyok – mondta rezignáltan.

Valóban, ahogy közelebb lépett, szinte elállt a szavam. Két lábra állva fölém tornyosult, az árnyéka szobányi területet betértett.

És az miért baj? – próbáltam megőrizni higgadtságomat. Talán túl sokat kell táplálék után járni, etetni ezt a nagy testet?

Á, dehogy, van bőven mit enni – legyintett a medve. És azt sem tagadom, hogy vannak bizonyos előnyei a nagy természetnek. Ha a farkasokkal kell megküzdeni egy tetemért, vagy egy méretes

szürkemarhára fájdul meg a fogam, jól jön a nyers erő. Én vagyok a csúcsragadozó ebben az erdőben, nem kell félnem senkitől.

Most már pláne nem értettem, mi oka lenne panaszkodni.

A medve még közelebb lépett. Nézze meg, micsoda izmaim vannak! Tapogassa meg nyugodtan a bicepszem!

Vonakodva kinyújtottam a karom, és leküzdve félelmemet két ujjal megnyomogattam a felkarját. Az ázott, durva szőr alatt mintha páncél lett volna.

Nézze meg a karmaim! Tízcentis, borotvaéles pengék!

Elém nyújtotta jobb mancsát úgy szemmagasságban, és én kénytelen voltam odahajolni, és az ujjammal végigsimítani a fényes karmokat. Az aljukon mintha alvadt vér száradt volna.

Nem csoda, hogy mindenki fél tőlem. Pedig alapvetően jámbor fajta vagyok, beérem málnával, mézzel, még füvet is csócsálok néha.

Hogy van az – tette fel a kérdést –, hogy a gyerekek plüssmacikat hordanak magukkal, azzal alszanak, azt dédelgetik, a valódi medvétől meg mindenki retteg? Azt hiszem, a formám, a fizimiskám alapvetően megnyerő, csak a természetemmel van baj, a méreteimmel. Ha mondjuk fele ekkora lennék, a farkasokkal még elboldogulnék, és talán a gyerekek sem szaladnának el visítva tőlem. Szeretném, ha szeretnének, és nem egy vérszomjas fenevadnak tartanának.

Megpróbáltam elképzelni fele ekkorában (nem volt könnyű, ahogy fölém hajolt), de még úgy is dermesztőnek találtam. Ezt persze nem mondtam ki hangosan.

Ugyan, nem olyan rossz a helyzet – próbáltam oldani a konfliktust. Ha például kicsit messzebb marad a kirándulóktól, kisebbnek látszik, és talán még örülnének is a távoli találkozásnak. Ha most kicsit hátrébb lépne, és én is eltávolodnék egy keveset, kipróbálhatnánk ezt a perspektívát.

Hogy még én vigyázzak, és kerülgessem a kirándulókat a saját erdőmben? Ahol én vagyok a csúcsragadozó – horkant fel a medve. Bujkáljak, amikor egyszerűen letéphetném akárki fejét? Nézze csak, kinek vannak ilyen agyarái? – tátotta fölém a bűzös, nyálcsöpögős száját a nagy, sárga agyaraival.

Igazán kellemetlenül éreztem magam. Az a gyanúm támadt, hogy talán nem is valódi a panaszkodása. Inkább úgy látszik, szórakozik velem. Látszólag kesereg, közben meg élvezi, hogy demonstrálhatja a fölényét, és magában mulat a rettegésem.

Ha nem megy a diszkrét távozás, más stratégiát kell próbálnom. Legjobb védekezés a támadás.

Hallja, mit evett maga legutóbb? Valami kéthetes döögöt? Tudja, milyen barlangi a lehelete?

A medve visszahőkölt, és gyorsan beszívta a pofáját. Úgy látszik, rátapintottam a gyengéjére, a hiúságára. Addig kell ütni a vasat, amíg meleg.

A karmaira is ráférne egy sikálás. Tele lehet a fonákja veszélyes baktériumokkal. Ha például lemenne a folyóhoz kicsit lazacozni, a vízben megtisztulna.

A medve morgott egyet, és négy lábra ereszkedve, fejét himbálva elfordult a bozót felé.

Megjött az önbizalmam, és rátettem egy lapáttal: azt tudja, milyen szép lenne a bundája, ha nem lenne ilyen csapzott, gondozatlan és – alig merem kimondani – ilyen bűdös? Messziről érződik az áporodott állatszaga!

A medve ezt már meghallani sem akarta, eltűnt a málnásban.

Nem tanította meg az anyja mosakodni? – kiáltottam még utána.

Azt hiszem, ezzel túllőttem a célon, az anyját nem kellett volna emlegetni. Dühösen felhördült, visszafordult, nekem rohant, mint a gyorsvonat, megfogott, és megevett.